

Vart leder högre studier i nationalekonomi?

- en sammanfattning av 2013 års undersökning

Johan Andersson

Rapporten finns också i sin helhet; ”Vart leder högre studier i nationalekonomi?”.

En rapport på engelska med särskild fokus på masteralumnerna finns också: ”Master programme studies at the Department of Economics, Stockholm University – an Alumni Survey on Graduates from 2009 to 2012”.

Samtliga dessa tre rapporter (alltså inkl denna) finns publicerade på Nationalekonomiska institutionens hemsida; www.ne.su.se .

1. Inledning

Nationalekonomiska institutionen vid Stockholms universitet gör med jämna mellanrum (vid de senaste tre tillfällena vart fjärde år, 2005, 2009 och nu 2013) en bred enkätbaserad undersökning av sina f d studenter, främst med avseende på hur man har presterat på arbetsmarknaden. Huvudsyftet är att studera arbetsmarknaden för icke-disputerade nationalekonomer, *vad* man arbetar med, *var* man arbetar och liknande. Enkäten innehåller även en uppsättning frågor kring hur de f d studenterna upplevt sin studietid vid institutionen, varför den också kan sägas utgöra en del i ett fortlöpande kvalitetshöjande arbete vid institutionen. Huvudsyftet är dock en form av kartläggning av arbetsmarknaden, och det är detta område som står i fokus i denna rapport.

Denna rapports resultat är baserade på en postenkät som skickades ut under mitten av november månad 2012 till samtliga 489 individer i populationen. Populationen är definierad som samtliga vilka mellan 20090101 och 20120902 på institutionen slutfört minst nivån Nationalekonomi III (tidigare påbyggnadsnivån, ofta ”kandidatnivån”) i nationalekonomi, alltså har minst 90 högskolepoäng i nationalekonomi inklusive ett uppsatsarbete om 15 högskolepoäng (i materialet ingår 4 stycken med färre poäng än 90 pga oavslutade tidigare kursmoment, dessa inkluderas i likhet med tidigare undersökningar) samt *kan* ta ut minst en kandidatexamen.

Av de 489 anträffades 484 (adresserna till 5, varken postala eller mail, kunde trots stora ansträngningar inte hittas). Detta är några fler än normalt men inte förvånande med tanke på att materialet nu även innehåller internationella studenter som läst masterprogrammet. Av de 484 som fick enkäten svarade 305, en svarsfrekvens om drygt 63 procent. Detta efter omfattande påminnelseaktiviteter, introducerande av ett trisslotteri som belöning och användning av en webbenkät under senvintern. Svarsperioden sträcker sig från 12 november 2012 till 21 april 2013. Detta kan tyckas långt men är bara någon vecka längre än vid senaste undersökningen. Självfallet innebär den långa datainsamlingsperioden problem, man vill ju helst statistiskt ”titta på alla vid samma tidpunkt” men detta måste vägas mot nyttan av hög svarsfrekvens. För den som är mer intresserad av hela materialet finns alltså en mer fullödlig rapport, även den publicerad på Nationalekonomiska institutionens hemsida; www.ne.su.se.

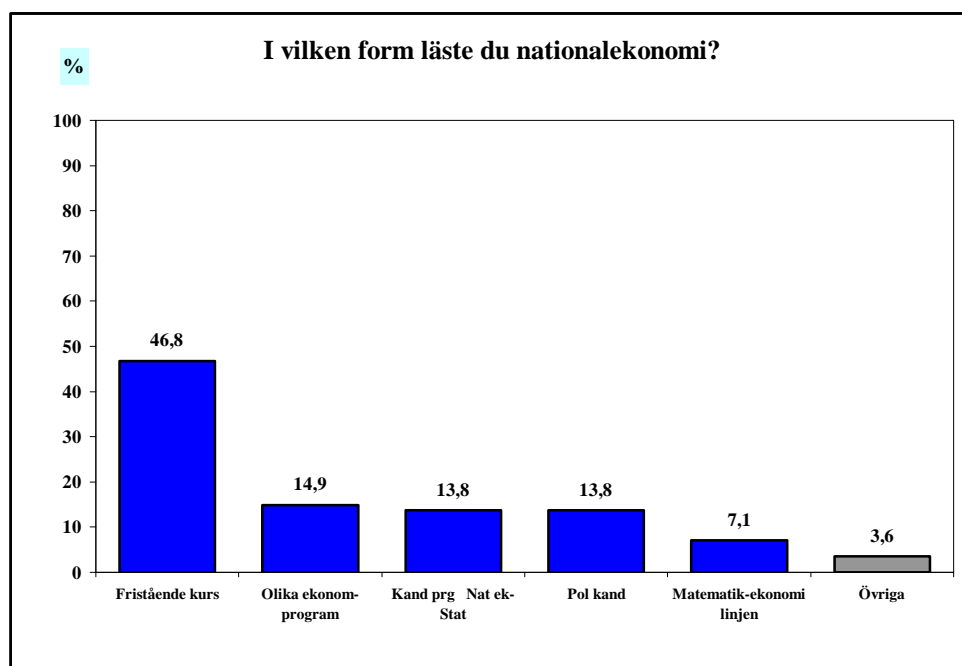
2. Studierna

2.1 Studieform

Denna undersökningsperiod utgör ett trendbrott, det är för första gången studier i programform som dominerar. 150 st eller 53,2 procent av de 282 respondenterna i populationen rensad från de utländska masterstudenterna kommer från linjer och program, således har 132 st eller 46,8 procent sin huvudsakliga studiebakgrund från fristående kurser.

Introduktionen av Kandidatprogrammet i nationalekonomi och statistik (ges tillsammans med Statistiska institutionen) samt Pol kand (ges tillsammans med Statsvetenskapliga institutionen) har lämnat tydliga avtryck. I jämförelse med 2009 mer än halveras Matematik-ekonomilinjens (numera Kandidatprogrammet i matematik och ekonomi), från 14,9 till 7,1 procent.

Studenter från samhällsplanerarlinjen/programmet minskar än mer dramatiskt, från 8,6 procent år 2009 till 2,8 procent (8 st) nu.

Gruppen "Olika ekonomiprogram" inkluderar utöver Civilekonomprogrammet även studenter från olika ekonomiprogram vid andra lärosäten men som har kandidaten vid SU. "Övriga" består av 8 st från Samhällsplanerarprogrammet, 1 st Matematiska-datalogiska linjen, 1 st ospecificerad linje/program. Inget svarsbortfall.

De under undersökningsperioden införda Kandidatprogrammet i nationalekonomi och sociologi samt Kandidatprogrammet i filosofi, ekonomi och politik är alldeles för nya för att hunnit få sina första studenter genom kandidatnivån.

2.2 Ämnen i kombination med nationalekonomi

Observera att tabellen på nästföljande sida avser uppgifter om *minst* 30 högskolepoäng i ett och samma ämne, varför studier omfattande mindre än en heltidstermin ej beaktas. Materialet inkluderar studier vid andra svenska lärosäten, samt eventuella utlandsstudier. Således är medelvärdena överskattningar av de faktiska värdena, samt "Antal" underskattningar av de som läst ämnet öht, i synnerhet numer då det blir mer och mer vanligt att man läser strökurser omfattande mindre än en hel termins studier.

I jämförelse med 2009 märks inga dramatiska förändringar. Matematik och matematisk statistik minskar, statistik ökar något, i övrigt endast smärre förändringar. Mest dramatisk är minskningen av andelen studenter som läst kulturgeografi (från 8,6 till nu 3,6 procent) vilket förklaras av nationalekonomins försvagade ställning på samhällsplanerarprogrammet.

Se tabellen nedan. Här har vi inkluderat internationella studenter och de har ombetts – i de fall man har en bakgrund där våra sk ECTS-poäng inte används – omräkna till sådana; vilket verkar hörsammats.

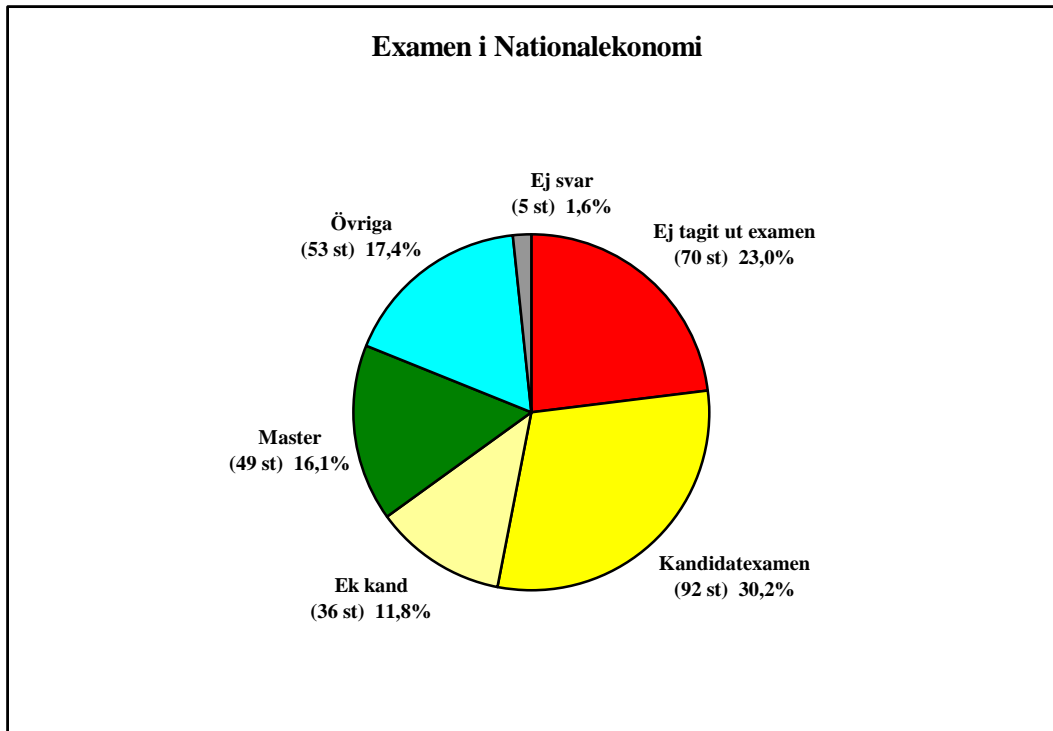
Ämne	Antal	Andel	Medel-p	Q1/Md/Q3/Max
Företagsekonomi	150	49,2%	66,4	30/60/90/240
Statistik	130	42,6%	49,4	30/38/60/180
Statsvetenskap	101	33,1%	73,7	30/60/90/240
Ekonomisk hist.	24	7,9%	33,8	30/30/30/60
Kulturgeografi	11	3,6%	63,0	30/40/90/180
Övr. samhällsvet.	41	13,4%	71,3	30/45/90/300
Matematik	57	18,7%	55,1	30/45/60/240
Matematisk statistik	28	9,2%	35,6	30/30/45/90
Tekniska/natur	14	4,6%	143,4	30/84/300/300
Språk, sammantaget	31	10,2%	51,0	30/30/60/128
Övr. humaniora	22	7,2%	70,5	30/58/93/240
Juridik	17	5,6%	71,5	30/30/90/270

Medel-p anger medelvärde av tagna högskolepoäng i gruppen (alltså för den andelen som läst ämnet ifråga). Q1/Md/Q3/Max ger kvartilerna, medianen samt det högsta noterade värdet. Övriga samhällsvetenskaper innehåller främst beteendevetenskaperna (sociologi, pedagogik och psykologi). Tekniska/natur är sammanlagda poäng i tekniska/naturvetenskapliga ämnen: här dominerar civilingenjörsutbildningen. Engelska dominerar i gruppen Språk, sammantaget, som dock visar mycket stor spridning. Bland Övrig humaniora dominerar filosofi, journalistik/media och historia.

2.3 Examen nationalekonomi

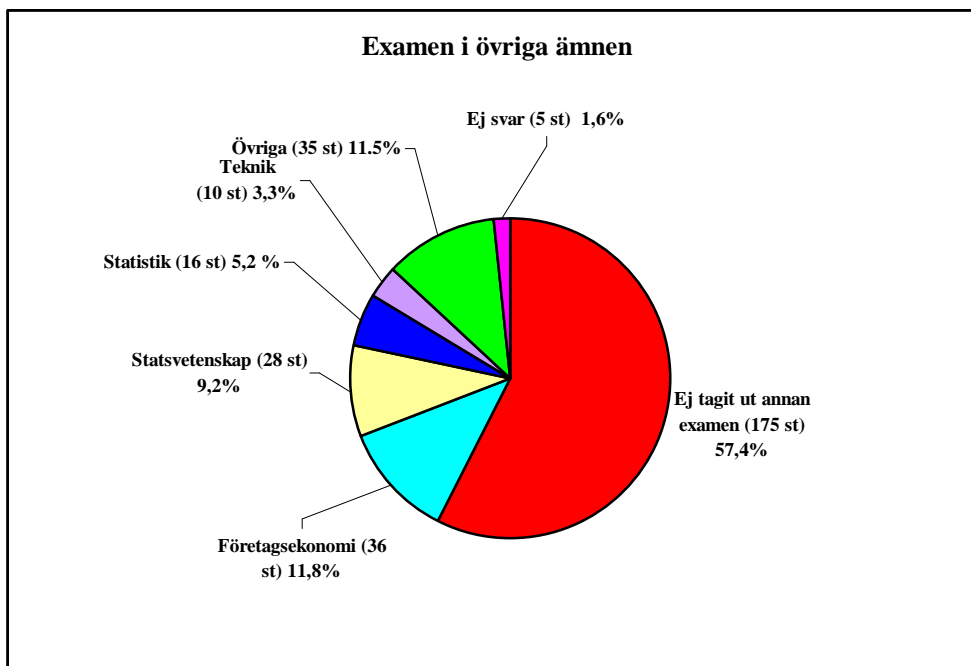
Märk att samtliga i populationen (utom 4) *kan* ta ut en examen om minst kandidatnivå. Det kan finnas flera skäl till varför man inte tar ut examen trots att man uppfyller villkoren. Dels tar man inte ut sin kandidatexamen om man studerar vidare (eller avser studera vidare) på högre nivå (har blivit mindre viktigt som skäl eftersom man idag ofta kräver uttagen examen för behörighet till exempelvis masterprogram, tidigare var det vanligare att uppfylla villkoren var tillräckligt). Det kan också röra sig om ej avklarade studier i andra ämnen vilka man vill ska ingå i examen. Slutligen kan det bero på att man blir rekryterad innan studierna är avklarade eller precis har blivit avklarade och examensfrågan förblir vilande.

Här ser vi en påfallande förändring gentemot tidigare undersökningar, att andelen som tar ut examen är avsevärt större. I 2005 och 2009 års undersökningar hade 40 resp 44,4 procent inte tagit ut examen, nu alltså endast 23 procent. Man kan spekulera i vad det beror på, dels krävs idag oftare än förr uttagen examen för behörighet till högre studier. Dels kan man tolka det som en anpassning till utländska förhållanden på arbetsmarknaden, att uttagen examen i sig är mycket viktigare än tidigare. Det ökande programläsandet kan också göra det mer naturligt att man tar ut examen när programmet är avklarat, i jämförelse med om man läser fristående kurser.

En ekonomie kandidat (ek kand) är en examen i vilken minst 30 poäng företagsekonomi ingår. Materialet ovan innehåller endast den högsta examen i de fall flera har angivits. Inkluderar linje-/program-examina. Gruppen övriga innehåller främst Pol kand (21 st) samt olika varianter av magisterexamina, civilekonom samt samhällsplanerare.

2.4 Examen i andra ämnen

Gruppen "Teknik" omfattar främst 7 st Civilingenjörer.

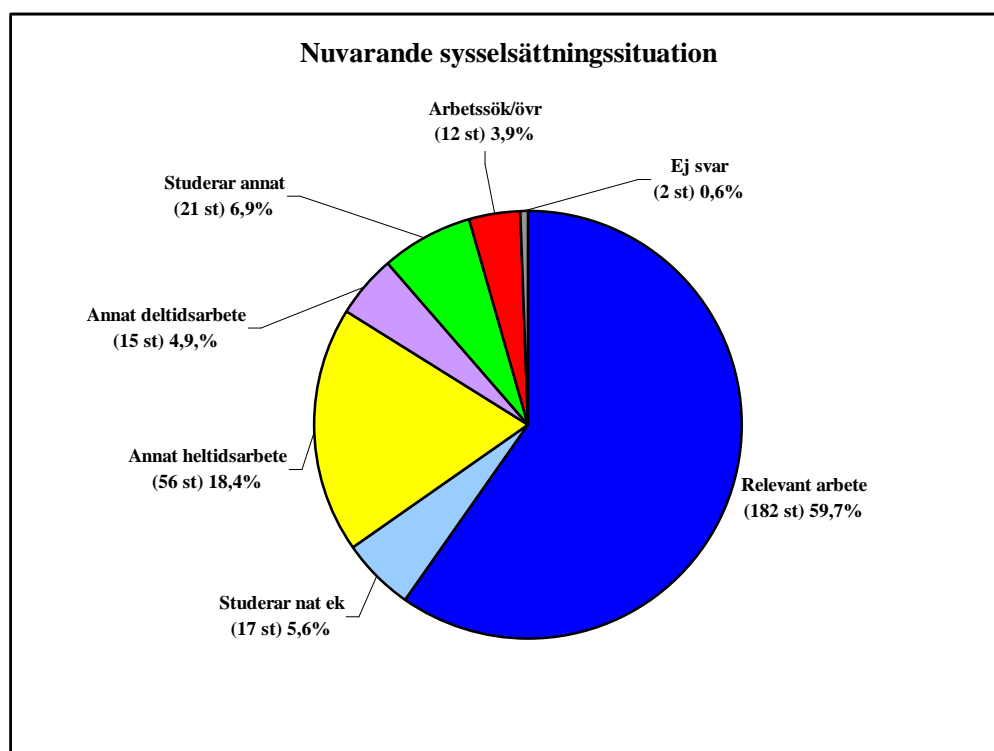
Sammanlagt har 125 av de 305 eller 41,0 procent (41,7 procent av de som besvarar frågan) examen i ett annat ämne än nationalekonomi. Detta är nästan på decimalen såsom i förra undersökningen (41,2 resp 42,3 procent). 9 stycken hade två andra examina.

3. Arbetsmarknaden

3.1 Nuvarande sysselsättningssituation

Respondenterna ombads som brukligt i dessa undersökningar att klassificera sin nuvarande sysselsättningssituation. I centrum för vårt intresse står de som angett *relevant arbete*. Ett relevant arbete definierades i den använda enkäten som ”ett arbete för vilket studier i nationalekonomi utgör en merit, och/eller att du anser att du har behov av dina studier i nationalekonomi för att klara dina arbetsuppgifter”.

59,7 procent (182 stycken) befann sig vid tidpunkten för undersökningen i ett arbete vilket de själva klassificerat som ett relevant arbete. I denna grupp ingår 14 stycken doktorander i nationalekonomi vid olika lärosäten samt 25 stycken som angivit relevant deltidsarbete.

Flera angivna svar tilläts, och svaren har följaktligen (emedan materialet summerar till samtliga 305 respondenter) ovan presenterats i en prioritetsordning. Har man t ex ett icke-relevant arbete och söker arbete samtidigt anses man tillhöra gruppen med icke-relevant arbete. Någon form av arbete, relevant eller inte, prioriteras före studier; sålunda är de som studerar ovan *endast* studerande (kombineras inte med arbete). Totalt angav 35 stycken att de studerade annat, oftast i kombination med deltidsarbete.

Totalt har 20 respondenter (6,6 procent) angett att de söker arbete, varav 6 har sökt i mer än sex månader. Vi har också fler som studerar annat (en fördubbling). Man kan spekulera i att detta – när man betänker att programstudenterna som ”bara” läser en kandidat om 180 poäng blivit så många fler – känner att de behöver komplettera med ytterligare studier för att bli mer konkurrenskraftiga på arbetsmarknaden.

Vid en ytlig betraktelse av siffrorna kan det se ut som om de skulle vara ”sämre” än vid den senaste undersökningen, som dock gjordes i ett bättre konjunkturläge (under toppen, precis innan senaste finanskrisen). Det skall också sägas att det rör sig om mycket små skillnader. Det finns heller ingenting som indikerar att nationalekonomer skulle befinna sig i en ofördelaktig situation i jämförelse med andra grupper (på arbetsmarknaden relativt nyetablerade) samhällsvetare, snarare tvärtom.

Nedan följer en förteckning över några viktigare nyckeltal (samtliga som procentuell andel av hela materialet) som jämför de tre senaste undersökningarna:

	<u>2005</u>	<u>2009</u>	<u>2013</u>
Andel i relevant arbete:	49,5	62,0	59,7
Andel i arbete öht:	76,6	87,2	82,9
Andel (endast) arbetssökande/övr:	6,8	1,6	3,9
Andel arbetssökande öht:	12,6	3,2	6,6
- har sökt mer än 6 mån:	3,6	0,5	2,0

Vi ser också att siffrorna ser betydligt bättre ut än 2005, trots jämförligt eller snarare sämre konjunkturläge nu.

Intressant är att andelen som sökt ett relevant arbete i jämförelse med 2009 sjunker med över fem procentenheter, till 70,2 procent. En smärre del av de som inte sökt *har* relevant arbete (blivit rekryterade eller annat, 8 stycken).

67,8 procent av de som sökt ett relevant arbete hade lyckats finna ett sådant, i jämförelse med 76,1 procent vid förra undersökningen. Motsvarande andel för 2005 var 60,7 procent.

I det följande kommer rapporten att huvudsakligen fokusera på gruppen med relevant arbete, men ibland analysera hela populationen, när det är påkallat, ibland – när så skäl finnes – utesluta de internationella studenterna. Vi kommer dock att vara noga med att ange vilken grupp eller undergrupp som analyseras.

3.2 Ett representativt urval relevanta arbeten

De som angett relevant arbete arbetar inom en rad branscher och inom vitt skilda fält. Det är helt enkelt svårt att säga hur den ”typiske nationalekonomen” ser ut. Den bästa bild som kan ges är helt enkelt att redovisa ett representativt urval av dessa arbeten vilket görs på nästföljande sida :

Arbete

Riskanalytiker
Konsult inom marknadsstrategi
Hälsoekonom
Business Planner
Analytiker inom Corporate Finance
Managementkonsult/vårdutvecklare
Modelling Analyt/Credit Risk Modeller
Departementssekreterare
Statistiker
Politiskt sakkunnig på departement
Ekobrottsutredare
Statistiker
Risk-/finansiell analytiker
Operations på en Hedgefond
Analytiker
Analytiker (prognosmakare)
Forskningsassistent
Managementkonsult
Backoffice för fondbolag
Analytiker/statistiker
Kvantitativ nationalekonom/arbetsmarknadsekonom
Doktorand
Gruppchef
Controller
Statistiker/nationalekonom
Ambassadtjänsteman
Managementkonsult inom IT/finans
Managementkonsult
Ekonom
Biståndsanalytiker på SIDA
Business analyst
Börsreporter
Politiskt sakkunnig

Arbetsgivare

AAA Soliditet AB
Ej angiven
Quantify Research
Student Consulting
ScandCap
Health Navigator
ABN Amro Bank
Finansdepartementet
SCB
Reg kansliet, Förvarsdepartementet
Ej angiven
SIDA
GE Money Bank AB
Lynx Asset Management
Finansinspektionen
Arbetsförmedlingen
Institutet för framtidsstudier
McKinsey & Co
Brummer & Partners
Försäkringskassan
Finansdepartementet
Uppsala universitet
SEB
Stockholms stad
SCB
Utrikesdepartementet
IBM
Boston Consulting Group
Riksbanken
SIDA
DHL
Nyhetsbyrån Six
Regeringskansliet

Huruvida man själv ansett sitt arbete som relevant eller inte enligt definitionen ovan är naturligtvis ett resultat av respondentens eget subjektiva omdöme. Vi redovisar därför ett urval arbeten vilka *inte* ansetts som relevanta av respondenterna, men som likväl kan anses vara kvalificerade "akademiska yrken" och som är representativa för gruppen som angett att de har ett icke-relevant arbete;

Arbete

Konsultchef inom HR-serviceföretag
Account Manager på ett kreditförsäkringsbolag (kundansvarig)

Arbetsgivare

Randstad AB
Euler Hermes

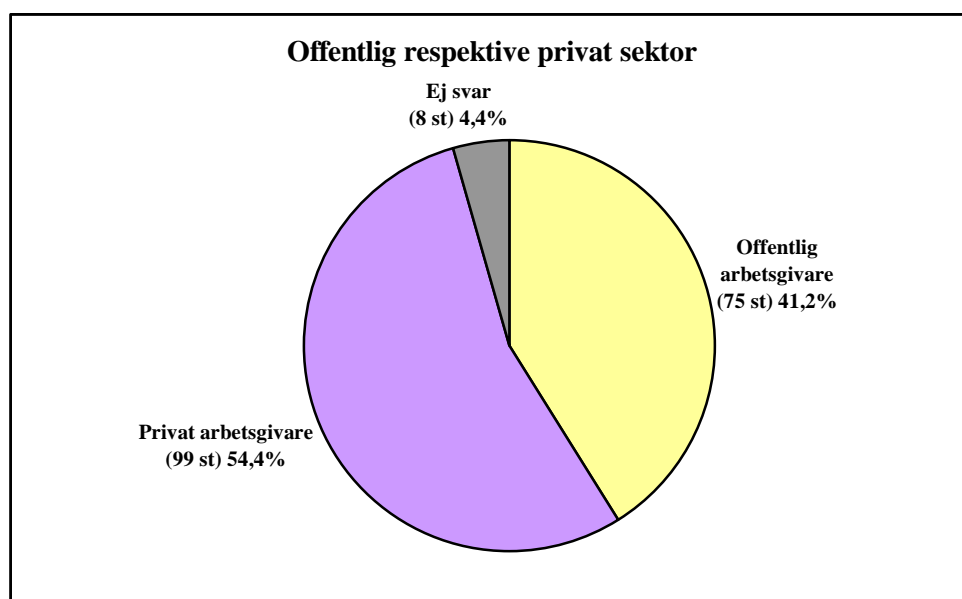
Praktikant/konsult på riksdagens
 internationella kansli
 Logistikutvecklare globalt
 Adjunkt
 Statistiker
 Miljöforskare och konsult
 Managementkonsult
 Banktjänsteman, rådgivare
 Handläggare
 Kundtjänstchef
 Medieanalytiker
 Filmproducent
 IT-tekniker
 Manager marketing and sales
 Fondadministratör
 Consultant
 Officer (stridspilot)

Riksdagen
 Scania CV AB
 Stockholms universitet
 Sergel kredittjänster
 IVL
 Capacent
 SEB
 Alfakassan
 Brandos AB
 Ej angiven
 KORE Film and Transmedia
 EVRY
 Saab AB
 Strukturinvest Fondkommission
 Inter American Development Bank
 Försvarsmakten

Av denna framställning framgår att man generellt inte kan säga att gruppen med icke-relevant arbete har mindre kvalificerade arbetsuppgifter, utan snarare – som redan antytts – tycker man att arbetsuppgifterna i sig inte ligger inom den renodlat nationalekonomiska sfären.

Naturligtvis finns det i materialet ett antal med mindre kvalificerade yrken, dessa är i regel dock också fortfarande studerande. De som ”fastnat” i mindre kvalificerade yrken trots fullgjord utbildning är påfallande få och torde uppgå till högst ett tiotal (naturligtvis en kvalitativ och bitvis subjektiv bedömning vad som är ett ”kvalificerat arbete”).

3.3 Offentlig respektive privat sektor

Diagrammet avser personer i relevant arbete.

4. Om studierna och arbetet

4.1 Inslag i utbildningen som var särskilt värdefulla

Respondenterna gavs möjlighet att i en öppen fråga ange inslag i utbildningen de tyckt varit särskilt värdefulla. 138 av de 182 (gruppen med relevant arbete) valde att lämna sina synpunkter. Det motsvarar 75,8 procent, ungefär som vid förra undersökningen. För hela gruppen om 305 gäller att 217 stycken (71,1 procent) av samtliga har angivit positiva omdömen. Naturligtvis är det en grannliga uppgift att försöka ge rättvisa åt alla dessa svar. Positiva erfarenheter av ekonometrin och de empiriska inslagen dominerar.

Typiska svar här är:

"Ekonometri och praktiska färdigheter i olika mjukvaruprogram t.ex. Stata, R/Sweave, LaTeX."

"Empiriska metoder."

"Ekonometrikurser, genom kunskap i analys av data och databehandling."

"Databehandling och statistik."

"Hög grad av tillämpad ekonometri, framförallt tidsserie/forecasting-kurserna. Mycket programmering på ekonometrikurserna, lära sig många olika program."

"Econometric Classes."

"Applied Knowledge in Econometrics."

"Alla ekonometrikurser."

"Ekonometrikurserna var väldigt bra och jag tror att jag kan ha nytta av dem."

"Ekonometri (praktiskt tillämpad)."

"Att arbeta med ekonometrilabbarna gav en bra förståelse och jag utvecklades bra av dem. Bra med praktisk tillämpning."

Många respondenter är positiva i mer allmänna ordalag; typiska kommentarer är:

"Allmänbildning, undersökningsmetodiken."

"Framförallt i en bredare bemärkelse har utbildningen gett ett tänk som har varit mycket nyttigt i det praktiska problemlösandet som man ställts inför."

"Överlag var allt väldigt intressant och bra för mitt nuvarande arbete."

"Allmänbildande. Att tänka i modeller (samband, optimeringsproblem, till-/avtagande marginalvärde + kunskaper i ekonometri). Tankesättet går ofta att applicera även om modellerna inte följs tillfullo."

"Duktiga lärare vid seminarier i kombination med ämnets tydliga analytiska ramverk, har hjälpt en när man funderar över olika frågeställningar."

"Quantitative skills."

"Förståelse på vad samhällsek analys grundar sig på."

"Inga särskilda snarare helheten av utbildningen. Det jobb jag har innebär att jag i viss mån får se hur teorier appliceras i verkligheten."

Många nämner enskilda kursmoment, med en viss övervikt åt makrohållet, samt naturligtvis olika kurser på olika nivåer:

"Grundkurserna är väldigt nyttiga."

"Intermediate macroeconomics - Makroekonomi, i mitt arbete vid sidan om mina nuvarande masterstudier i nationalekonomi. Jag arbetar på bank där makroekonomiska kunskaper är högst användbara."

"The master thesis."

"Makroekonomi, att förstå sin omvärld, konjunkturcykler och vad som påverkar banker och finansinstitut."

"I benefit a lot from the course 'Money and finance' given by professor Martin Flodén, and 'Economic Integration' by professor Richard Forslid."

"Swedish model-kursen."

"Skriva uppsats. Empiri. Makro."

Några typiska kommentarer från den övriga gruppen (ej i relevant arbete):

"Analytisk träning är alltid bra."

"De valbara kurserna var väldigt värdefulla då de gav möjlighet att välja egen inriktning och specialisera sig mer."

"Presentationsteknik och övningar. Empiriska metoder, skrivande och sammanställande av egna forskningsprojekt."

"De kurser som var mer inriktade mot den företagsekonomiska marknaden. Text Economics of Strategy. Samt att skriva förklarande pm om en viss teori."

4.2 Inslag i utbildningen som upplevdes som mindre bra

95 av de 182 med relevant arbete valde att lämna kommentarer här. Det motsvarar 52,2 procent, en minskning från de 56,9 procent som angav svar här vid förra undersökningen. 50,2 procent av hela materialet valde att lämna kommentarer här, det var alltså en mindre andel bland de som saknar relevant arbete än bland de som har relevant arbete som valde att lämna kommentarer här. Detta kan synas paradoxalt men skall nog tolkas som ett mindre engagemang i undersökningen och själva enkätbesvarandet hos den gruppen.

De negativa kommentarerna spretar rejält och inga klara mönster kan skönjas. Falangen som tycker kurserna är alltför tekniska/matematiska är ungefär lika stor som de som tycker den matematiska nivån är för låg. Inget enstaka kursmoment nämns mer än fyra gånger. 5 respondenter har någon form av klagomål på att uppsatsskrivandet på kandidatnivå, t ex att det sker i par. "Mer arbetsmarknadskontakt" kan sammanfatta en del kommentarer här: efterlysande av praktik, mer gästföreläsningar etc.

Några typiska kommentarer:

"Mer fokus på matematik tidigt i utbildningen. Svårt att tillgodogöra sig mikro utan det."

"Too little emphasis on mathematics and economic theory."

"För lite undervisning. För mycket fokus på matte och på enkla matematiska problem och för lite på ekonomi."

”Praktik ute hos arbetsgivare skulle vara nyttigt. Dessutom behövs mer statistik, åtminstone för oss som inte läste på masternivå. Detta är essentiellt hos många arbetsgivare.”

”Jag skulle verkligen rekommendera att ni inför någon slags B-uppsats. Den enda övning som påminde om hur det är att lägga upp en uppsats eller forskning var på hemtentan i Empirical Methods 1 och jag upplevde att hoppet mellan det och att sedan gå direkt på en C-uppsats var väldigt stort. Ni kanske skulle kunna inkludera det som en frivillig kurs precis som de andra kurserna. Jag valde att läsa International Economics utöver micro, macro och empirical methods men hade jag haft valet hade jag nog föredragit att få övning i uppsatsskrivande istället för ytterligare en teoretisk kurs.”

”Färre studenter per seminariegrupp men överlag nöjd.”

Några typiska kommentarer från den övriga gruppen (ej i relevant arbete):

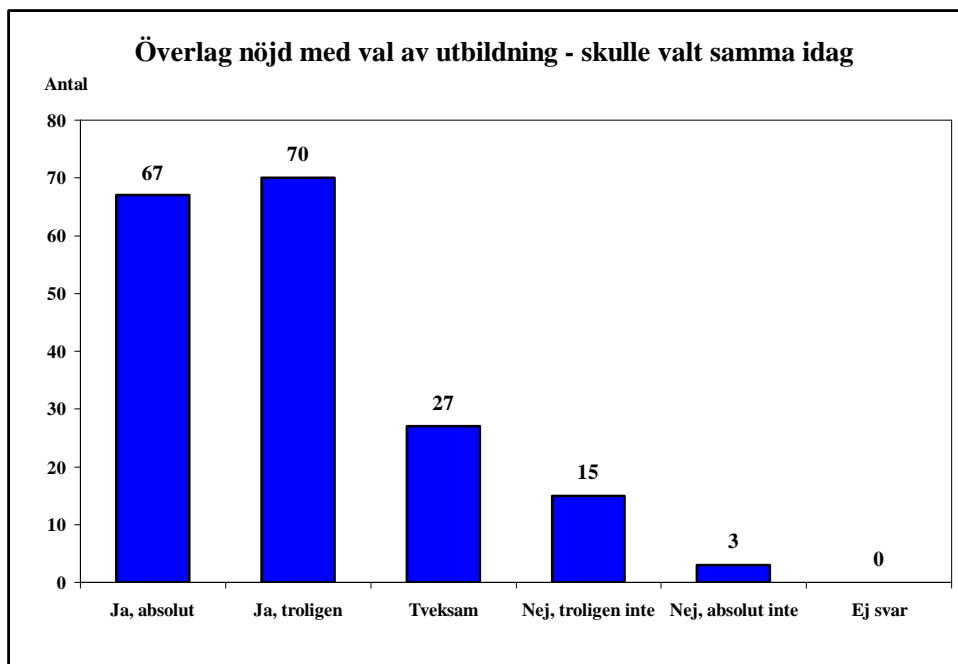
”Hoppet mellan A- och B-kursen var relativt stort då mycket matematik förenklades för mycket i A-kursen.”

”Kontakt med arbetsmarknaden var bristfällig.”

“Microeconomics, game theory. I do not use this two at all.”

“Kändes i princip bara anpassat för vidare studier och inte för tillämpning i arbetslivet.”

4.3 Tillfredsställelse med utbildningsval

Frågan löd i sin helhet ”Är du överlag nöjd med ditt val av utbildning – skulle du om du fick göra om ditt val då välja samma utbildning?”. Materialet ovan avser de i relevant arbete.

Förändringarna i jämförelse med förra undersökningen är mycket små.

Några typiska öppna kommentarer:

"Jag hade gärna läst nationalekonomi som bas igen, men komponerat resten av kurserna annorlunda, mer ekonometri/statistik t.ex. för arbetslivets skull."

"Jag gillar matematiken och uträkningarna i nationalekonomin."

"Mycket bra grund för att förstå statliga processer och framförallt politiska överväganden och budgetarbete."

"Mycket bra kombination (NE-Mat-Mat stat). Väldigt unik samt eftertraktad på arbetsmarknaden."

"I understand the methodology of the economic science."

"Borde läst mer nek!"

"Tyckte kurserna överlag höll en bra standard."

"Älskar nationalekonomi. Bra kombination med statistik, nationalekonomi och finans."

"Högt signalvärde."

Många av de tveksamma och missnöjda har svar som inte slår emot själva nationalekonomivalet i sig, snarare tvärtom, några representativa kommentarer;

"I stället för pol kand hade jag bytt ut statsvetenskap mot matte/statistik eller fek."

"I would not take a theoretical master again. I rather do a more applied studies."

"Är relativt nöjd med utbildningen men har med åren fått känna att jag är mer intresserad av andra områden."

"Skulle ha valt en mer specifik inriktning."

"Är väldigt nöjd med utbildningen men hade troligen läst psykologi idag."

"Hade hellre läst statsvetenskap än statistik."

Naturligtvis finner vi bland de tveksamma och missnöjda även ett fåtal som tycker de valt fel bana:

"Hade läst matematik, matstat eller motsvarande."

"Att börja studera vid högskola utan något mål är inte vidare lyckat."

"Hade antagligen valt redovisning som inriktning."

"Jag skulle haft större nytta av ett program inom matematik eller statistik."

I hela materialet om 305 respondenter finns det 149 öppna kommentarer, i endast 7 av dessa kan ett uttalat missnöje med nationalekonomivalet utläsas, att man helt enkelt skulle ha valt en helt annan studiebanan.

Intressant här är den lilla skillnaden i jämförelse med de 123 i den övriga gruppen (ej i relevant arbete) där 80 (65,0 procent) besvarar frågan jakande, ett fenomen vi såg även i 2009 års undersökning. Endast 14 stycken svarar "nej, troligen inte", 5 stycken "nej, absolut inte".

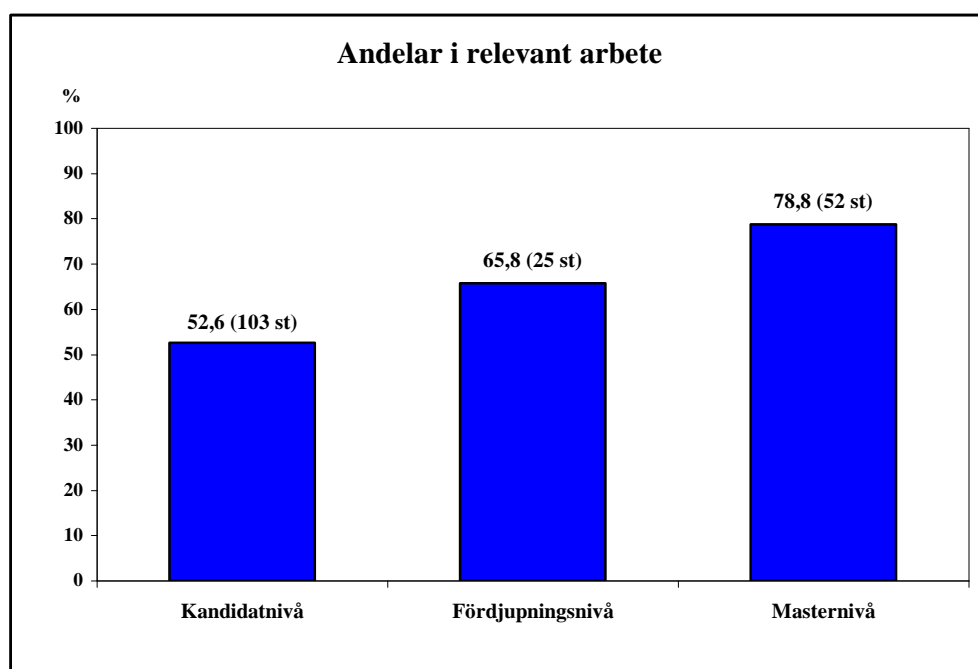
5. Vad särskiljer de med relevant arbete?

I detta kapitel kommer vi kortfattat göra en del enkla variablsambandsanalyser för att i första hand utröna hur gruppen med relevant arbete skiljer sig från den övriga populationen med avseende på olika variabler.

5.1 Kursnivå

Helt naturligt har precis som i de föregående undersökningarna de med relevant arbete – föga överraskande – i större utsträckning en högre avklarad kursnivå än de som inte har ett relevant arbete.

Nedan en figur över hur andelarna i relevant arbete varierar mellan olika kursnivåer.

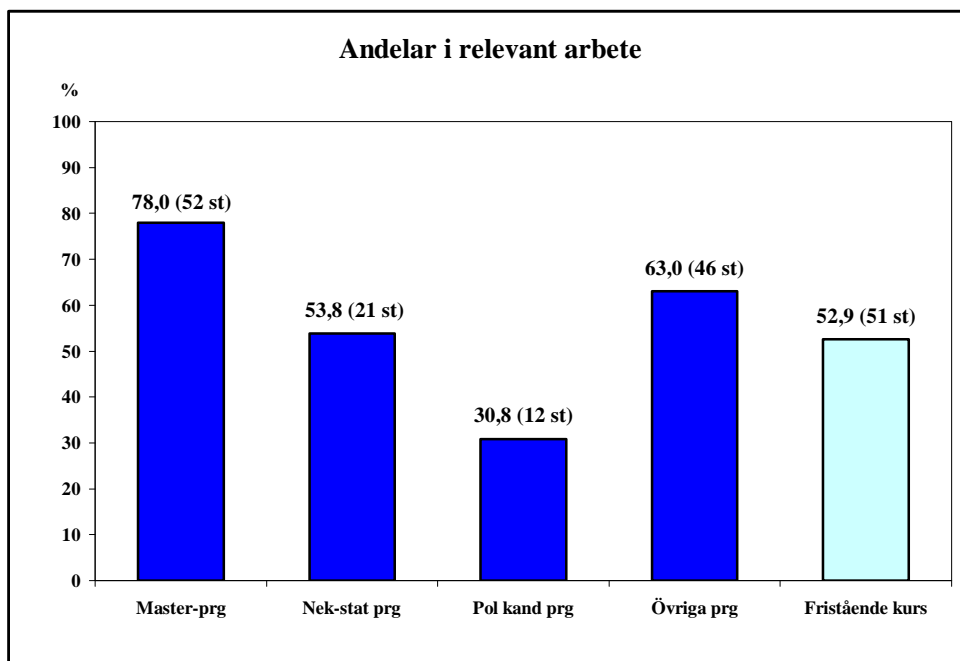
Avser andelar per studentkategori som är i relevant arbete. Bortfallet är 2 personer.

Nu inkluderar ”fördjupningsnivån” en del respondenter som tagit sin kandidat vid SU men uppenbarligen läst en magister vid annat lärosäte, varför jämförbarheten med tidigare studier haltar. Man kan dock konstatera att skillnaderna mellan kursnivåer minskar.

En fullständig jämförelse mellan undersökningarna ges nedan:

	<u>90-p</u>	<u>120-p</u>	<u>Master</u>	<u>Total</u>
2013	52,6	65,8	78,8	59,7
2009	53,3	69,2	saknas	62,0
2005	36,6	55,8	saknas	49,5

5.2 Linje- och programval

Nek-stat prg är Kandidatprogrammet i nationalekonomi och statistik. I gruppen Övriga har vi 8 (i relevant arbete av totalt 20) från matematik-ekonomi-linjen, numera Kandidatprogrammet i matematik och ekonomi. Vi har 5 (av 8) samhällsplanerare. Övriga är en heterogen grupp, t ex civilekonomprogrammet, matematik-datalogiska linjen, olika typer av ekonomprogram ej lästa vid SU men där kandidaten finns här. Observera att Fristående kurs även innehåller ”programavhoppare” som delvis läst program men också att det är en underskattning av antalet som läst fristående kurs då många masterstudenter har den bakgrunden, se avsnitt 3.4 sid 6 för mer relevant information härvidlag.

Till skillnad från förra undersökningen visar programstudenter en klart högre benägenhet att hamna i relevant arbete än de med fristående kurser som studiebakgrund. Självfallet är masterprogrammet huvudorsaken till detta samt den rest av studenter som har haft möjlighet att ta en magister, antingen vid SU eller annorstädes, efter en kandidat vid SU.

Den avsevärt lägre andelen i relevant arbete för Pol kand studenter har sina naturliga förklaringar, dels har vi inga studenter utexaminerade under 2009 och 2010 med en Pol kand, dels klassificerar dessa ofta sina arbeten som icke relevanta (10 st). Många studerar f n masterprogram eller bedriver forskarstudier (13 stycken läser masterprogram varav 8 i nationalekonomi resp 2 forskarstuderande i nationalekonomi) – endast 1 är arbetssökande.

5.3 Kompletterande examina och studier

De i relevant arbete har i högre utsträckning än den övriga gruppen en kompletterande examen. De vanligaste ämnena man har en kompletterande examen i är företagsekonomi, statsvetenskap, statistik och civilingenjör.

På nästföljande sida ges en tabell hur det ser ut för dessa:

I relevant arbete

Företagsekonomi:	26 av 39 (66,7 %)
Statsvetenskap:	17 av 28 (60,7 %)
Statistik:	10 av 16 (62,5 %)
Civilingenjör:	4 av 7 (57,1 %)
Samtliga fyra:	57 av 90 (63,3 %)

Det skall påtalas att en kompletterande examen inte alltid behöver resultera i att benägenheten att hamna i ett relevant arbete ökar, men man hamnar ändå i så gott som samtliga fall i ett kvalificerat arbete där nationalekonomin inte står i fokus. Typfallet är de 3 civilingenjörerna ovan, som finns i mer ingenjörsbetonade karriärer och därmed helt naturligt inte finner arbetet relevant enl definitionen.

Tabellen nedan visar andelarna i respektive grupp som läst minst 30 poäng i ämnet ifråga, samt inom parentes hur många respondenter det rör sig om:

	Relevant arbete	Övriga gruppen
Andel som läst minst 30 hp:		
Företagsekonomi	51,6 % (94)	45,5 % (56)
Statistik	45,6 % (83)	38,2 % (47)
Matematisk statistik	8,8 % (16)	9,6 % (12)
Matematik	19,2 % (35)	17,9 % (22)
Statsvetenskap	29,7 % (54)	38,2 % (47)
Ekonomisk historia	6,6 % (12)	9,6 % (12)
Kulturgeografi	3,3 % (6)	4,1 % (5)
Civ ing och övr teknik/natur	5,5 % (10)	3,3 % (4)
Övr samhällsvetenskap	12,1 % (22)	15,4 % (19)
Språk	9,3 % (17)	11,4 % (14)
Övr humaniora	7,1 % (13)	7,3 % (9)
Juridik	6,0 % (11)	4,9 % (6)

Ämnen som ökar benägenheten att hamna i relevant arbete har markerats med grön bakgrund.

Vi studerar också materialet i relation till totalt antal tagna högskolepoäng:

<u>Antal högskolepoäng</u>	<u>Andel i relevant arbete (%)</u>
-270	56,8
271-350	64,4
351-	60,9
	59,7 totalt

Materialet ovan exkluderar de internationella studenterna samt påvisar ett bortfall om 7 gällande poängantal. Vi såg samma tendens i materialet 2009: fler poäng i just nationalekonomi (högre studienivå) samt kompletterande examina ökar benägenheten att hamna i relevant arbete, allt annat lika. Däremot upphör ett stort antal högskolepoäng att utgöra en positiv faktor härvidlag ungefär runt 300-330 poäng. Bland de 25 som har 430 eller mer poäng har 13 eller 52 procent relevant arbete, vid över 500 är vi nere på hälften (5 av 10 stycken).

6. Sammanfattande avslutning

59,7 procent av hela gruppen befann sig vid tiden för undersökningen i ett arbete de själva enligt den givna definitionen klassat såsom ett relevant arbete. Detta är en smärre minskning från 62 procent för 2009 års undersökning, men avsevärt ”bättre” än 2005 då färre än hälften (49,5 procent) befann sig i ett relevant arbete. Det skall dock påtalas att 2009 års undersökning gjordes i ett bättre konjunkturläge, konjunkturen då befann sig iofs brant utför men den eftersläpning som alltid gäller för återverkningar på arbetsmarkanden hade inte hunnit drabba 2008/2009 års population. Nu är arbetskraftefterfrågan generellt svagare.

Det finns också en rad indikationer på att vår grupp har använt en smalare definition av ”relevant arbete”. Gruppen som anger ”övrigt” när arbetsuppgifternas huvudsakliga innehåll skall anges är ungefär en fjärdedel så stor som förra gången. Gör man en kvalitativ översikt av materialet kan man konstatera att det tycks ha skett en uppgraderingen av arbetsuppgifternas kvalifikationsgrad; sett över hela gruppen kan man tveklöst säga att man helt enkelt har ”bättre jobb” denna undersökningsperiod. Delvis förklaras detta av masterprogrammets (en masterexamen kan närmast betraktas som en garanti för att hamna i ett relevant eller upplevt icke-relevant men kvalificerat yrke) införande men en kandidatexamen i nationalekonomi-statistik programmet eller pol kand tycks räcka påfallande långt. Med en kompletterande examen i företagsekonomi, statistik, matematisk statistik eller matematik ökar benägenheten att få än mer kvalificerade arbeten med stora inslag av kvantitativ analys. Även mindre kvantitativt inriktade nationalekonomer finner en väg till ett relevant arbete om nationalekonomistudierna kompletteras gärna med kandidatnivå i annat ämne. Exempelvis finner vi att 10 av de 11 stycken som har minst 90 högskolepoäng inom ämnen inom humaniora har ett relevant arbete.

Sammanfattningsvis kan konstateras att ett val att studera nationalekonomi som huvudämne antingen i programform eller genom fristående kurser är ett val som ger utmärkta möjligheter och förutsättningar att göra karriär inom yrken inom vitt skilda fält: bank- och finansbranschen, den offentliga förvaltningen, utrednings- och forskningsinstitut, mediabranschen etc etc. Det är slående vilken bredd som uppvisas när vi tittar på vårt material. Den här rapporten har inga som helst inslag av prognosmakeri, men det torde vara högst sannolikt att efterfrågan på de kompetenser och färdigheter i t ex kvantitativ analys som nationalekonomistudier erbjuder i framtiden inte kommer att minska, snarare tvärtom.

Frågor om undersökningen besvaras gärna av rapportens författare:

johan.andersson@ne.su.se
